

**Ամենասիրելի հորեղբորորդի
Եսայի Պատալի Գանգաշեան
Գահիրէ**

Ժամանակին ստացեր եմ Յունիս 1948 թուակիր նամակդ Եգիպտոսէն եւ շատ ուրախ եղայ ձեր բարի լուրերը առնելուն եւ եթէ չեմ պատասխանած մինչեւ հիմա յետագայ տողերէս կ'եզրակացնես պատճառը:

1948 Մայիս 13ին Հինգշաբթի իրիկուան մօտ ենչեց ահազանգը, մեր բաղը պատերազմական գօտիի վերածուեցաւ, այդ գիշեր բոլոր թաղը պարպուեցաւ, մենք միայն մնացինք մեր տունը երեք օր անընդհատ՝ երբ սաստկացան գործողութիւնները Կիրակի օր Մայիս 16ին՝ մեր սենեակի պատուհանէն փախանք վաճաճ եւ նախանամութեան շնորհիւ պատսպարուեցանք Ս. Թորոս եկեղեցիին կից՝ ընդարձակ սենեակի մը մէջ (Ժամանակին գերդարան էր լրագիրներով լեցուն Համազասպ վարդապետի հսկողութեան տակ): Ի՞նչ բաղդ, սենեակը մեր նախնիքը կառուցեր են Հեթում Թագաւորի կողմէ, դրան վրայի արձանագրութիւնը կը վկայէ, իսկ Ս. Թորոս եկեղեցին դարձեալ մեր նախնիներէն Լեւոն Թագաւորի (Հեթումի Հայրը) կողմէ կառուցուեր է ի յիշատակ իր սպարապետ եղբոր Թորոսին որ պատերազմի ատեն նահատակուեր է:

Այդպէսով ահա մեր բնակած տունէն եկանք դարձեալ մեր տոհմային տունը: Ո՛րչափ ուրախ եղայ Աստուծոյ շնորհած երախտիքէն, մեր պապերուն կառուցած տունը որուն մէջ կը բնակէին եւ եկեղեցին որուն մէջ կը յիշէին իրենց ճնշեցեալները, այդ վայրկեանէն քաջալերուեցայ, վախ ու սարսափ ինձ

համար ոչինչ էին, ինչզցիմնա գտայ ամենաապահով տեղը, իմ հիւանդութիւնս մոռցայ երիտասարդ դարձայ, արիւնս կեռար, կայտառ էի եւ ուրախ, ի՞նչ բախտաւորութիւն, սենեակէս գրեթէ տասը մեքր հեռու կը գտնուի Ս. Գլխաղիրը: Սենեակիս դուռէն կը տեսնէի Ս. Աւագանը, կ'իմանայի եկեղեցւոյ բոլոր արարողութիւնները, առտուն տախտակը եւ զանգակը չը զարկած՝ արդէն արթուն եմ եւ սենեակէս կը հետեւիմ արարողութեան:

Տէր եթէ զշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնեցողութիւնս քո, Օրհնեալ է Աստուած (Ո՛վ Տէր, եթէ իմ շրթունքս կը բանաս, իմ բերանս պիտի երգէ քո օրհնութիւններդ, օրհնեալ է Աստուած) եւ այսպէս ամէն առտու աղօթելով Աստուած քաց ձգեց իմ շրթունքս, որպէս զի երգեմ իր օրհնութիւնները եւ ըսեմ օրհնեալ է Աստուած որ պահեց զմեզ, պահպանեց զմեզ Աստուած որ պաշտպանեմք Ս. Գլխաղիրը, Ս. Յակոբայ հաստատութիւնը որուն համար մեր նախահայրերը գաղթեր են մեր հայրենիքէն Կիլիկիայէն դէպի Գարազ եւ յետոյ հոս՝ ապրելու համար վանքին կից, օժանդակելու համար միաբանութեան Ս. Տեղեաց պաշտպանութեան պարտականութեան մէջ եւ այսօրուայ նման վտանգներու ատեն պաշտպանելու Ս. Գլխաղիրը:

Ութ ամիս անընդհատ ապրեցայ այդ սենեակին մէջ եւ վերջին աստիճան ուրախ էի որ պարտականութեանս գլուխն էի կեցած եւ մեծ հայրերուս ճամբէն կը քալէի եւ եթէ Աստուած մի արասցէ

պէտք ըլլար գոհուելու, պարտականութիւնս կատարած կ'ըլլալի ուրախ սրտով թաղուելու Ս. Դիլիսադորի մօտ, մեր նախահայրերուն շիրիմներուն շուրջը ամիսը շուտով անցան առանց զգալու երուսաղէմի ծանր վիճակը, աղօթքն էր մեր զրաղումը, մեր եկեղեցւոյ հայրերէն Ս. Նարեկի աղօթքներուն զօրութեամբն է որ հաւատքնիս զօրացաւ, ամէն օր կը կրկնէի:- Ի խորոց սրտի խօսք ընդ Աստուծոյ (սրտիս խորքերէն Աստուծոյ հետ կը խօսիմ)։ Ընկալ քաղցրութեամբ Տէր Աստուած հօգօր. քաղանցողիս քաղաչանս. (ով Տէր Աստուած հօգօր, ընդունէ քաղցրութեամբ աղաչանք իմ դառն իմ տխուր անձիս) եւ այդպէս շարունակաբար իրեն ուրիշ աղօթքները, առտունները արթննալուս պէս սենեակիս դռնէն կը նայէի թէ ինչպէս կանգուն մնացեր է խաչը եւ գմբէթը Ս. Յակոբայ Աստուծոյ կամֆով եւ մեր աղօթքներուն շնորհիւ: Երբեմն անընդհատ ուժրակոծութեան տակ էինք. հապա՞յ Յուլիս 16ի գիշերը, ամէն վայրկեան երեք ուսուր կը տեղար մեր վրայ, ամենասոսկալին էր այդ գիշերը, բայց Աստուած զմեզ պահեց եւ պահպանեց եւ մենք ալ միևնչեւ վերջը Աստուծոյ հետ կը խօսէինք, սրտերնիս իրեն կայեր էինք եւ փառք Տիրոջ վնաս մը չունեցանք: Զը պիտի պատմեմ քեզ մանրամասնութիւններ, հարկաւ ուրիշներէ կ'իմանաւ. օրացոյց մը գնեցի քեզ դրկելու համար, սակայն լուսարարապետը, վաճէին տուեր է մէկ

մը. ետեւի մասին մէջ ընդարձակ տեղեկութիւն կայ դէպքերու մասին. կը կարդաս եւ կը տեղեկանաս քիչ մը: Հերթումը հերթապահ է Պատրիարքին մօտ մինչեւ այսօր, շարաքը անգամ մը Պատրիարքին շուրջ կը պառկի պահակութեան համար:

Սիրելի Յայի, ահա պատճառները նամակ չը գրելուս, խելքս ու միտքս Աստուծոյ տուած էի, եւ դուրսի աշխարհին բնաւ չէի խորհեր, քանի որ մեր վիճակը ծանր էր. փառք Աստուծոյ վերջապէս քիչ մը հանդարտեցաւ կացութիւնը եւ մեր կաղանդին կրկին մեր տունը փոխադրուեցանք, կը բնակինք մօրս փոքր սենեակին մէջ, վասն զի մնացեալ տեղերը անպաշտպան են, հապալ վերը անընակելի է, առաստաղի կղմիմտը փլած է եւ քառակուսի մէքրի մը չափ ծակ մը բացուած է երկու ուսմբերէն:

Կ'իմանամ որ երկար ճամբորդութիւն մը պիտի ընէք, Աստուած ձեր հետը լինի, քարի ճամբորդութիւն, կը մաղթեմ առողջութիւն եւ գործերու յաջողութիւն, եւ ուր որ լինիք մեզ մի մոռնա՛ք, յիշեցէ՛ք եւ ըսէ՛ք թէ մեր գերդաստանի ծառէն ճիւղ մըն ալ կայ Երուսաղէմ, մենք ձեզի համար կ'աղօթենք. Աստուած ձեր հետը լինի. Աշխէնը միշտ կը յիշէ քեզ եւ շատ կարօտեցեր է:

Երթա՛ք քարով ամենասիրելի հօրեղորորդիս

Նիկողոս Յ. Պետկեան